

วิธีการบริหารจัดการวัดพระสิงห์วรมหาวิหาร เพื่อการท่องเที่ยว

กรณีศึกษา กรณีวัด

สาขาวิชาปรัชญาและศาสนา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการบริหารจัดการวัดพระสิงห์วรมหาวิหาร เพื่อการท่องเที่ยว เป็นการวิจัยทางคุณภาพ โดยการศึกษาข้อมูลเชิงเอกสาร และการสัมภาษณ์เชิงลึก แบ่งออกเป็นสัมภาษณ์พระภิกษุ 3 รูป นักท่องเที่ยวจำนวน 10 คน คนในชุมชน 2 คน รวมทั้งหมด 15 คน ผลการวิจัย พบว่า วัดมีวิธีการบริหารจัดการ 7 ด้านคือ 1 การวางแผน 2. การจัดองค์การ 3. การจัดบุคลากรปฏิบัติงาน 4. การอำนวยความสะดวก 5. การประสานงาน 6. การรายงาน 7. การงบประมาณ

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ, วัดพระสิงห์วรมหาวิหาร, จังหวัดเชียงใหม่

รับต้นฉบับ 25 กรกฎาคม 2561 แก้ไขตามผู้ทรงคุณวุฒิ 26 ตุลาคม 2561 รับลงตีพิมพ์ 20 ธันวาคม 2561

Tourism Management Methods of Phra Singh Woramahawihan Temple

Khanika Kamdee

Department of Philosophy and Religion, Faculty of Humanities and Social Sciences
Khon Kaen University, Thailand

Abstract

This qualitative research aimed at studied of tourism management methods of Phra Singh Woramahawihan Temple in Chiang Mai Province. The documentary research was combined with in-depth interview with 3 monks, 10 tourists, and 2 people in community were interviewed, total fifty persons. It was analyzed by content and descriptive analysis. It was found that the monastery deals with tourism in seven dimensions : 1) Planning, 2) Organizing , 3) Staffing, 4) Directing, 5) Coordinating, 6) Reporting, and 7) Budgeting.

Keywords; Tourism Management, Phra Singh Woramahawihan Temple, Chiang Mai Province

บทนำ

การดำเนินงานในโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเส้นทางแสวงบุญในมิติทางศาสนา ปี พ.ศ. 2557 โดยกรมการศาสนา ในสังกัดกระทรวงวัฒนธรรม ที่สนับสนุนให้นำทุนทางวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่นมาเป็นแหล่งดึงดูดนักท่องเที่ยวซึ่งบางแห่งก็เป็นมรดกของชุมชน เนื่องจากประเทศไทยเป็นศูนย์กลางของพระพุทธศาสนา มีวัดเป็นศูนย์กลางของสังคมและคุณค่าอื่น การผลักดันให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงศาสนา และศิลปวัฒนธรรมจึงเป็นการท่องเที่ยวที่มีมิติของการพัฒนาจิตใจควบคู่ไปพร้อมกับส่งเสริมความเป็นไทย ทั้งยังเป็นการสืบสานศาสนาและศิลปวัฒนธรรมอันดีงามของไทยให้เป็นสิ่งที่ดำรงอยู่คู่ประเทศชาติ (กรมการศาสนา, 2557) ด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้น วัฒนธรรมและคุณค่าของสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและของชุมชนท้องถิ่น จึงมีส่วนร่วมต่อการบริหารจัดการเส้นทางท่องเที่ยวแสวงบุญ จากนโยบายของกรมการศาสนา ในสังกัดกระทรวงวัฒนธรรม ที่จะสนับสนุนวัดหรือศาสนสถานในปัจจุบันได้กลายเป็นอีกหนึ่งแหล่งท่องเที่ยวที่ผู้คนต่างให้ความสนใจและเป็นเหตุให้วัดหรือศาสนสถานบางแห่งได้ปรับบทบาทใหม่เพิ่ม จากเดิมที่เคยจำกัดไว้สำหรับเป็นสถานที่ปฏิบัติกิจของสงฆ์และศาสนพิธีของชาวบ้าน หรือเป็นสถานที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของผู้คนในชุมชนที่แต่ละวัดนั้นตั้งอยู่กระทั่งกลายมาเป็นสถานที่รองรับนักท่องเที่ยว มีสาเหตุมาจากการที่วัดได้ขยายบทบาทโดยอาศัยคุณสมบัติของศาสนสถานเป็นแรงจูงใจให้เกิดการท่องเที่ยว ซึ่งการปรับแต่งบทบาทของวัดในมิติของการท่องเที่ยวไม่สูญเสียสภาพเดิมนี้

วัดพระสิงห์วรมหาวิหาร นับเป็นวัดที่สำคัญแห่งหนึ่งของเมืองเชียงใหม่ เป็นแหล่งรวมศิลปกรรมแบบล้านนา เดิมเรียกว่า “วัดลีเชียง” พระเจ้าผายุกษัตริย์องค์ที่ 5 ในราชวงศ์มังราย สันนิษฐานว่าใช้เวลาสร้างถึง 2 สมัย คือ สมัยสุโขทัย และอยุธยา ผังรวมของวัดแบ่งออกเป็นเขตพุทธาวาสให้อยู่ในกลุ่มกลางล้อมรอบด้วยเขตสังฆาวาสหรือกุฏิสงฆ์ มีพระเจดีย์เป็นประธาน ด้านหน้าเป็นพระอุโบสถขนาดใหญ่ ยกฐานประทักษิณสูง ประดิษฐานสิมาไว้ทั้งแปดทิศ มุมด้านหน้าฐานมีรูปสิงห์ รูปนาค ประดับ อัญเชิญพระพุทธสิหิงค์มาจากลังกามาประดิษฐาน เนื่องจากพระพุทธสิหิงค์นั้นนิยมเรียกกันว่า “พระสิงค์” ดังนั้นชาวบ้านจึงเรียกชื่อวัดว่า “วัดพระสิงห์” (พระพุทธสิหิงค์) ซึ่งเป็นศิลปะ เชียงแสน รู้จักกันในชื่อ “เชียงแสนสิงห์หนึ่ง วัดพระสิงห์ มีสถาปัตยกรรมล้านนาอันงดงามเป็นที่รู้จัก

และคุ้นชื่อกันอย่างดี วัดพระสิงห์ยังเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวเชียงใหม่ที่ให้ความศรัทธาและจะเดินทาง มาเคารพ สักการะกันอย่างเนืองแน่นเป็นประจำ ทุกปีเมื่อถึงช่วงเทศกาลสงกรานต์หรืองานประเพณีปีใหม่เมือง ทางราชการ จึงได้อัญเชิญพระพุทธรูปสี่องค์ขึ้นประดิษฐานบนรถบุษบกแห่ไปรอบเมืองเพื่อให้ศรัทธา ประชาชนได้พากันมาสรงน้ำเนื่องในเทศกาลปีใหม่ ตามคติล้านนา คนเกิดปีมะโรงต้องมาไหว้พระสิงห์ให้ได้สักครั้งหนึ่งในชีวิตจากชื่อเสียงโด่งดัง เหมาะแก่การท่องเที่ยวทั้งเชิงพักผ่อนหย่อนใจและเชิงธรรม ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิธีการบริหารจัดการวัดเพื่อการท่องเที่ยว เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์แก่การปรับปรุงและพัฒนาการท่องเที่ยววัดในจังหวัดเชียงใหม่และวัดอื่น ให้เป็นแบบอย่างในการบริหารจัดการวัดเพื่อการท่องเที่ยวต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาวิธีการบริหารจัดการวัดพระสิงห์วรมหาวิหาร ที่เกี่ยวข้องกับ การท่องเที่ยว

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยอาศัยระเบียบวิธีวิจัยทางคุณภาพสำหรับแสวงหา รวบรวมและศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล เนื้อหาทางลึก โดยวิธีการสัมภาษณ์พระภิกษุ นักท่องเที่ยว ผู้นำชุมชนและชาวบ้านในชุมชน ประกอบการศึกษาวิจัยทางเอกสาร (documentary research) และเชิงชาติพันธุ์วรรณา (Ethnographic research) คือมุ่งเข้าใจปัญหาเฉพาะ อย่างใดอย่างหนึ่งแทนที่จะเป็นการศึกษาเพื่อพรรณนาหรือทำความเข้าใจชีวิตทางสังคม และวัฒนธรรมของชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยมีวิธีการคือ

1. การสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดย ทำการสังเกตทั้งวิถีชีวิตและพฤติกรรมของชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในละแวกวัดซึ่งถูกจัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนา
2. การสัมภาษณ์เชิงลึก โดย ทำการสัมภาษณ์ภิกษุของวัดที่ได้ลงพื้นที่ศึกษารวมถึงสัมภาษณ์ชาวบ้านที่เข้ามามีส่วนร่วมได้ส่วนเสียกับการจัดการบริหารวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว สัมภาษณ์นักท่องเที่ยว ส่วนเครื่องมือที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก ได้แก่ แบบสัมภาษณ์

จากนั้นรวบรวมและประมวลผลข้อมูลทั้งหมดมาศึกษาวิเคราะห์ตามขั้นตอนกระบวนการและวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนดไว้ โดยนำข้อมูลที่ได้จากกระบวนการศึกษาที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นคือสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์เชิงลึก มาวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลที่ศึกษาจากเอกสารและกำหนดบทบาทผู้วิจัย

ผู้วิจัยใช้ทฤษฎีของ ลูเทอ กุลลิค(Luther Gulick) เป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์ ทฤษฎีแนวความคิดหลักการบริหารนี้ได้เจริญถึงจุดสุดยอดในปีค.ศ. 1937 ซึ่งเป็นที่รู้จักกันดี ชื่อว่า “POSDCoRB” อันเป็นคำย่อของภาระหน้าที่ที่สำคัญของนักบริหาร 7 ประการคือ

1. การวางแผน

เป็นการวางแผนโครงการกิจกรรมซึ่งเป็นการเตรียมการก่อนลงมือปฏิบัติ เพื่อให้การดำเนินการสามารถบรรลุเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การจัดองค์การ

เป็นการกำหนดโครงสร้างขององค์กร โดยพิจารณาให้เหมาะสมกับงาน เช่น การแบ่งงาน (Division of Work) เป็นกรม กอง หรือแผนก โดยอาศัยปริมาณงาน คุณภาพงาน หรือจัดตามลักษณะเฉพาะของงาน (Specialization) รวมทั้งการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก การจัดการ ด้านกิจกรรม การจัดการ ด้านการประชาสัมพันธ์

3. การจัดบุคลากรปฏิบัติงาน เป็นเรื่องเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ในองค์กรนั่นเอง ทั้งนี้เพื่อให้บุคลากรมาปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับการจัดแบ่งหน่วยงานที่กำหนดไว้

4. การอำนวยความสะดวกในการใช้ศิลปะในการบริหารงาน เช่น ภาวะผู้นำ (Leadership) มนุษยสัมพันธ์ (Human Relations) การจูงใจ (Motivation) และการตัดสินใจ (Decision making) เป็นต้น

5. การประสานงานเป็นการประสานให้ส่วนต่าง ๆ ของกระบวนการทำงาน มีความต่อเนื่องกัน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย และราบรื่น

6. การรายงานเป็นกระบวนการและเทคนิคของการแจ้งให้ผู้บังคับบัญชา ตามชั้นได้ทราบถึงผลการปฏิบัติงาน โดยที่มีความสัมพันธ์กับการติดต่อสื่อสาร (Communication) ในองค์กรอยู่ด้วย

7. การงบประมาณเป็นภารกิจที่เกี่ยวกับการวางแผนการทำให้บัญชีการควบคุมเกี่ยวกับการเงินและการคลัง

ผลการวิจัย

จากการสัมภาษณ์ และการสังเกตพบว่าวิธีการบริหารจัดการวัดพระสิงห์วรมหาวิหาร เพื่อการท่องเที่ยว มีวิธีการบริหารจัดการวัดสอดคล้องกับทฤษฎีของ ลูเทอ กุลลิก (Luther Gulick) คือ

1. การวางแผน

วัดบริหารจัดการวางแผนด้านต่าง ๆ ดังนี้

1.1 ด้านพื้นที่โดยวัดแบ่งเขตพื้นที่ภายในออกเป็น 3 ส่วนใหญ่ ๆ คือ

1) เขตพุทธาวาส 2) เขตสังฆาวาส และ 3) เขตธรณีสงฆ์

1) เขตพุทธาวาส เป็นพื้นที่สำหรับพระสงฆ์ใช้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา เป็นเสมือนสัญลักษณ์แห่งสถานที่ประทับขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะคำว่าพุทธาวาส มีความหมายเป็น สถานที่ประทับของพระพุทธเจ้า (พุทธาวาส = พุทธะ+อาวาส) เขตพุทธาวาสมักประกอบด้วยสถาปัตยกรรมหลักสำคัญ ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับพระพุทธองค์และพิธีกรรมต่าง ๆ ได้แก่ พระเจดีย์ พระมณฑป พระปราสาทพระอุโบสถ เป็นต้น

2) เขตสังฆาวาส หมายถึงขอบเขตบริเวณพื้นที่ส่วนหนึ่งของวัดที่กำหนดไว้ให้เป็นที่อยู่อาศัยของพระภิกษุสงฆ์ เพื่อให้สามารถปฏิบัติภารกิจส่วนตัวที่ไม่เกี่ยวเนื่องกับพิธีการใดทางศาสนา พื้นที่บริเวณนี้จึงมักมีขอบเขตที่มิดชิดและประกอบไปด้วยอาคารสถานที่สัมพันธ์เฉพาะกับกิจกรรมและวัตรปฏิบัติที่เป็นวิถีแห่งการดำเนินชีวิตของเพศสมณะเท่านั้น อันได้แก่ กุฏิ (อาคารที่ใช้สำหรับอาศัยหลับนอน) กับปิกุฏิ (โรงเก็บอาหาร) หอฉัน (อาคารที่ใช้เป็นที่ฉันภัตตาหาร) เป็นต้น

3) เขตธรณีสงฆ์ หมายถึงเขตพื้นที่ในพระอารามที่วัดกำหนดพื้นที่บางส่วนที่เหลื่อจากการจัด แบ่งเขตสำคัญ คือ เขตพุทธาวาส และเขตสังฆาวาส ให้เป็นเขตพื้นที่สำหรับเอื้อประโยชน์ใช้สอยในเชิงสาธารณะประโยชน์ในลักษณะต่าง ๆ ของวัด

เช่น ใช้เป็นพื้นที่เปิดโล่งเพื่อสร้างความร่มรื่นให้วัด

1.2 ด้านสิ่งแวดล้อม มีการปลูกต้นไม้พันธุ์ยืนต้นเจ้าอาวาสให้ความสำคัญกับธรรมชาติและจัดสิ่งแวดล้อมให้สวยงาม สะอาดตา มีต้นไม้ขนาดใหญ่อยู่ด้านหลังและด้านข้าง ทำให้บรรยากาศร่มรื่น ทำให้อากาศเย็นสบาย สบายๆ

1.3 การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก

ห้องน้ำ ภายในบริเวณวัดมีห้องน้ำ ไว้บริการหลากหลาย คือด้านหน้า และด้านหลังของวัด

ที่พักภายในวัดยังมีบริการด้านที่พักแก่ผู้มาปฏิบัติธรรม ที่พักสำหรับผู้มาถือศีลกระจายอยู่ทั่วไปในบริเวณภายในวัด แต่กรณีที่มีการจัดกิจกรรมเข้าค่ายพักแรมสามารถพักได้โดยแยกฝั่งเพศชายและเพศหญิง

สถานที่จอดรถภายในวัดมีสถานที่จอดรถไม่เพียงพอ ผู้มาปฏิบัติธรรมและนักท่องเที่ยว ในช่วงบ่ายถึงเย็นวันอาทิตย์จะมีถนนคนเดินซึ่งผู้คนและรถยนต์ค่อนข้างขวักไขว่จึงทำให้ไม่สะดวกถ้าจะนำรถส่วนตัวมา เนื่องจากรถติดและหาที่จอดรถยาก

1.4 ด้านกิจกรรม

มีกิจกรรมปฏิบัติธรรมทั้งแบบหมู่คณะที่โรงเรียนและหน่วยงานขอมา และแบบส่วนบุคคลซึ่งสามารถเข้ามาปฏิบัติได้ระยะเวลาตามที่ศรัทธา มีการทำวัตรเช้าทำวัตรเย็น สวดมนต์ข้ามปี มีการสร้างศาสนสถานที่โดดเด่นเพื่อให้เกิดกิจกรรมการสักการบูชา และการท่องเที่ยวเช่น

พระธาตุเจดีย์วัดพระสิงห์ ตั้งอยู่ในวัดพระสิงห์วรมหาวิหาร ถนนสามล้าน ตำบลพระสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ถือว่าเป็นพระธาตุประจำปีเกิดของผู้ที่เกิดปีมะโรง (งูใหญ่) เป็นพระเจดีย์เก่าแก่สร้างในสมัยเดียวกับการตั้งวัด ศิลปแบบล้านนา หริภุญชัย ผสมลังกา ฝีมือช่างหลวงนครเชียงใหม่ มีการตกแต่งน้อย คือ เป็นความงามที่เรียบง่าย สูงจากพื้นดินถึงยอด 25 วา เป็นฐานเจดีย์เหลี่ยม ยาวด้านละ 16 วา 1 คอก 6 นิ้ว มีช้างประจำอยู่ทั้ง 4 ทิศ ทิศละ 1 เชือก พระมหาเจดีย์นี้ พระเจ้าผายู เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่โปรดให้สร้างขึ้น เมื่อพุทธศักราช 1888 ต่อมาได้บูรณะขึ้นมาใหม่ มีขนาดสูงใหญ่ขึ้น ในสมัยครุบาทศรีวิชัยราวพุทธศักราช 2469 บรรจุพระบรมสารีริกธาตุที่พระมหาสมณเถระนำมาจากทวีปลังกา มีความเชื่อว่า อย่างน้อยครั้งหนึ่งในชีวิตผู้เกิดปีมะโรง ได้มีโอกาสมานมัสการพระธาตุเจดีย์วัดพระสิงห์ จะเป็นมงคลอันสูงสุด

ภาพที่ 1 ลานหน้าวัดมีรูปหล่อครุฑาศรีวิชัย ด้านซ้ายเป็นหอไตร หรือหอธรรมศิลปะล้านนาอยู่ครึ่งเรื่อง ด้านหลังเป็นพระวิหารหลวง

ภาพที่ 2 หลวงพ่อโต พระประธานในพระวิหารหลวง วัดพระสิงห์

ภาพที่ 3 พระอุโบสถ ภายในมณฑปปราสาท ประดิษฐานพระเจ้าทองทิพย์จำลอง
พื้นที่ภายในแบ่งเป็นสองส่วน เรียกว่าอุโบสถสองสงฆ์ ด้านหนึ่งกระทำสังฆกรรม
ของภิกษุ อีกด้านเป็นที่ของภิกษุณี เป็นคติเลียนแบบสมัยพุทธกาล

ภาพที่ 4 ด้านหลังพระอุโบสถ มีวิหารลายคำ (ด้านซ้ายสุด) และพระธาตุหลวง
หรือพระมหาเจดีย์

ภาพที่ 5 พระพุทธสิหิงค์ หรือ พระสิงห์ ประดิษฐานภายในวิหารลายคำ

1.5 การจัดการด้านการประชาสัมพันธ์

ด้านการประชาสัมพันธ์ ทางวัดมีแฟนเพจเฟซบุ๊ก แล้วก็มีเว็บไซต์ เพื่อให้เข้ามาเยี่ยมชมและเผยแพร่ธรรมะ

ภาพที่ 6 พระพุทธไสยาสน์ ประดิษฐานภายในวิหารพระพุทธไสยาสน์

2. การจัดองค์การ

เป็นการกำหนดโครงสร้างขององค์การ โดยพิจารณาให้เหมาะสมกับงาน เช่น การแบ่งงาน (Division of Work) เป็นแผนก โดยอาศัยปริมาณงาน คุณภาพงาน หรือจัดตามลักษณะเฉพาะของงาน (Specialization) วัดมีการจัดองค์การที่ดีคือมีเจ้าอาวาสเป็นผู้ปกครอง ดูแลวัดมีวิธีการจัดการองค์การองค์การประกอบไปด้วยกรรมการวัด ผู้ใหญ่บ้าน กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิคือคนเฒ่าคนแก่คนที่ เป็นพ่อบ้านพ่อเมือง คนที่มีอายุที่มีภูมิปัญญาต่าง ๆ เอามาเป็นที่ปรึกษา โดยที่มีหลวงพ่ोज้าอาวาสเป็นประธาน ในการดูแลวัด เวลาที่มีงานมีกิจกรรมจะมีการเรียกประชุมปรึกษาหารือระหว่างสมาชิก กรรมการ

3. วิธีจัดบุคลากร

จัดสรรตามที่เหมาะสม แบ่งคนดูแลรับผิดชอบในบริเวณต่าง ๆ เช่น ฝ่ายทำความสะอาด ฝ่ายยานพาหนะ ฝ่ายรักษาความปลอดภัย ฝ่ายกิจกรรมภายในอุโบสถ

4. การอำนวยการ

เป็นภาระกิจในการใช้ศิลปะในการบริหารงาน เช่น ภาวะผู้นำ (Leadership) มนุษยสัมพันธ์ (Human Relations) การจูงใจ (Motivation) และการตัดสินใจ (Decision making) เป็นต้น

ด้านภาวะผู้นำวัดมีเจ้าอาวาสเป็นหัวหน้าสูงสุด มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

- 1) บำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปด้วยดี
- 2) ปกครองและสอดส่องให้บรรพชิต และคฤหัสถ์ที่มีอยู่หรือพำนักอาศัย อยู่ในวัดนั้น ปฏิบัติตามพระธรรมวินัย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ หรือคำสั่งของมหาเถรสมาคม
- 3) เป็นธุระในการศึกษาอบรม และสั่งสอนพระธรรมวินัยแก่บรรพชิต และคฤหัสถ์
- 4) ให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศลเจ้าอาวาสมีคุณสมบัติ ในการเป็นผู้นำที่ดีมาก

5. การประสานงาน

วัดมีหลักการประสานงาน (Coordination) ที่ดี กล่าวคือ การหาทางทำให้ทุก ๆ ฝ่ายร่วมมือกันและทำงานสอดคล้องกัน โดยใช้หลักสามัคคีธรรมเพื่อประโยชน์ขององค์การ มีการประสานงานกับหน่วยงานราชการ เอกชน คนในชุมชน รวมทั้งตำรวจท่องเที่ยว

6. การรายงาน

เป็นกระบวนการและเทคนิคของการแจ้งให้เจ้าอาวาสได้ทราบถึงผลการปฏิบัติงาน โดยที่มีความสัมพันธ์กับการติดต่อสื่อสาร (Communication) ในองค์การทุกฝ่ายในวัดต้องรายงานเจ้าอาวาสผู้ซึ่งคอยควบคุม ดูแลวัดให้เป็นไปด้วยดี

7. การงบประมาณ

เป็นภารกิจที่เกี่ยวกับการวางแผนการทำบัญชีการควบคุมเกี่ยวกับการเงิน การทำงานของวัดจะมีคณะกรรมการดูแล ทุกวันที่ 25 ของเดือนจะมีกรรมการ 3 คน เจ้าหน้าที่ธนาการ 4 คน พระภิกษุ 2 รูป มาตรวจสอบเงินบริจาค และนำเข้าฝากในธนาการ

อภิปรายผล

วัดพระสิงห์วรมหาวิหาร มีความสวยงามของสถาปัตยกรรมภายในวัดและความสวยงามของสภาพแวดล้อมในวัด การมีป้ายชื่อวัดและรายละเอียดแจ้งถึงสถานที่ภายในวัดที่ชัดเจน ทำให้คนสนใจมาเที่ยววัด สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูวิมลศิลปกิจ ดร.ฤทธิชัย แกมนาด นายนเรศร์ บุญเลิศ ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษารูปแบบและสภาพแหล่งเรียนรู้ของวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ในจังหวัดเชียงราย มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพการจัดการแหล่งเรียนรู้ของวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ความคิดเห็นของพระสงฆ์และนักท่องเที่ยวที่มีต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และหาแนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัด ที่พบว่า สภาพการจัดการแหล่งเรียนรู้ของวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงรายด้านพุทธ ศิลปะ/สถาปัตยกรรมเหมาะสมกับเป็นแหล่งเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณา จากค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อ พบว่า ความสวยงามของภูมิภาครวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณา จากค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อ พบว่า ความสวยงามของสถาปัตยกรรมภายในวัด มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ความสวยงามของสถาปัตยกรรมภายในวัด และความสวยงามของจิตรกรรม

ผ้าผืนภายในวัด ด้านความสะอาดสบายในการท่องเที่ยววัด ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อพบว่า มีป้ายชื่อและรายละเอียดแจ้งถึงสถานที่ภายในวัดที่ชัดเจน มีค่าเฉลี่ย สูงสุด รองลงมาได้แก่ ที่จอดรถเพียงพอสำหรับผู้เข้าไปท่องเที่ยวภายในวัด จำนวนห้องน้ำเพียงพอกับ ผู้ไปท่องเที่ยว ด้านค่าใช้จ่ายของการเข้าท่องเที่ยวภายในวัด ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อ พิจารณาจากค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อ พบว่า ราคาเครื่องสักการบูชามีความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ราคาวัตถุมงคล มีความเหมาะสม และราคาอาหาร/เครื่องดื่มเหมาะสม ด้านแหล่ง เรียนรู้ที่เป็น สารประโยชน์ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

วัดพระสิงห์วรมหาวิหาร ให้ความสำคัญกับธรรมชาติมาก มีการอนุรักษ์ต้นไม้ตลอดจนรักษาสภาพธรรมชาติได้อย่างดีเยี่ยม ทางวัดมีการให้บริการห้องน้ำ ลานจอดรถ สำหรับนักท่องเที่ยว ในส่วนของที่พักจะมีให้บริการเฉพาะผู้ที่มาปฏิบัติธรรมกับทางวัด จึงไม่สอดคล้องกับ พระสมุหอนุรักษ์ อีรสุโก (ช่างเมือง) ที่ศึกษาการพัฒนาวัดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงพุทธในจังหวัดสมุทรสาคร ที่พบว่าปัญหาส่วนใหญ่ในการพัฒนาวัด คือ ปัญหาเกี่ยวกับความสะอาด ขยะมูลฝอย มูลสุนัข มูลนก ห้องน้ำห้องสุขาไม่ค่อยสะอาด มีต้นไม้ยืนต้นไม่ค่อยร่มรื่น เจ้าหน้าที่ของทางวัดที่ทำความสะอาด หรือทำงานในจุดต่างๆ มีน้อย ทั้งยังแต่งกายไม่ค่อยสุภาพ และปัญหาในเรื่องของกิจกรรมในวัดซึ่งมีการประชาสัมพันธ์น้อยจัดไม่ตรงกับวันหยุด จึงทำให้ไม่ทราบเรื่องและไม่สะดวกในการมาร่วมกิจกรรม ผู้ที่มาวัดเจดีย์หลวง วรวิหาร ชื่นชม ศิลปกรรมต่าง ๆ การนมัสการไหว้พระและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ มาการฝึกสมาธิภาวนาในวันหยุด และวันพักผ่อนสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญพิเชษฐ์ จันทร์เมือง (2553). ที่ศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวในพระอารามหลวงชั้นเอกในเกาะรัตนโกสินทร์ พบว่าแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวภายในพระ อารามหลวงนั้น ควรเน้น 1) การขึ้น ชมศิลปกรรมต่าง ๆ 2) การนมัสการไหว้พระและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ 3) การฝึกสมาธิภาวนาในวันหยุด และวันพักผ่อน 4) สิ่งที่นักท่องเที่ยวควรได้รับ ในการมาท่องเที่ยวคือความเพลิดเพลิน คติธรรม เกียรติความรู้ทางศาสนาที่ประกอบด้วย ประวัติศาสตร์ที่ละเอียดลึกซึ้ง และ 5) ควรปรับปรุงด้าน การบริการท่องเที่ยวของวัด ที่ยังไม่เป็นที่ดึงดูดใจเพื่อมาตรฐานแรงจูงใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการสาธารณูปโภค

เจ้าอาวาสยังเป็นผู้ที่มุ่งงานและมุ่งคน เจ้าอาวาสแสดงความเป็นมิตร สนับสนุน และสนใจในความเป็นอยู่และสวัสดิการต่าง ๆ ของพระและเณร รวมทั้ง การยอมรับ รับฟังปัญหาและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ให้คำปรึกษา สอดคล้องเรื่องภาวะผู้นำ ของมหาวิทยาลัยแห่งรัฐโอไฮโอ ในช่วงปี ค.ศ. 1945 นักวิจัยของมหาวิทยาลัยแห่งรัฐ โอไฮโอ ได้ทำการศึกษาแบบเจาะลึก เพื่อหาพฤติกรรมผู้นำในการปฏิบัติ หน้าที่ต่าง ๆ พบว่า พฤติกรรมผู้นำเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่นั้นแยกออกได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ

1. พฤติกรรมมุ่งสร้างโครงสร้างหรือมุ่งงาน (Initiating Structure) คือ เจ้าอาวาสจัดโครงสร้างและขอบเขตงานของตนเองและพระ เณรในวัด เพื่อให้บรรลุ ผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ได้แก่ การมอบหมายงาน มีการกำหนดว่ากลุ่มไหนทำอะไร อย่างเจาะจง เช่น ฝ่ายทำความสะอาด ฝ่ายยานพาหนะ ฝ่ายรักษาความปลอดภัย ฝ่ายกิจกรรมภายในอุโบสถ

2. พฤติกรรมมุ่งสร้างน้ำใจหรือมุ่งคน (Consideration) หลวงพ่อ เจ้าอาวาส แสดงความเป็นมิตรสนับสนุน และสนใจในความเป็นอยู่และสวัสดิการต่าง ๆ ของพระ และเณร ตลอดจนเจ้าหน้าที่ที่ช่วยงานในวัด

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ควรวิจัยเกี่ยวกับการบทบาทการเผยแพร่พุทธศาสนาของเจ้าอาวาสวัด พระสิงห์วรมหาวิหาร
2. ควรวิจัยบทบาทของสื่อที่ในการเผยแพร่ข้อมูลการท่องเที่ยวของวัด พระสิงห์วรมหาวิหาร
3. ควรวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการการเงินของวัด

เอกสารอ้างอิง

กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม. (2557). *แนวทางการดำเนินงานโครงการส่งเสริม การท่องเที่ยวเส้นทางแสวงบุญในมิติทางศาสนา ปี 2557*. กรุงเทพฯ : สำนักงานพัฒนา คุณธรรมจริยธรรม กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม.

ตันติกร โคตรชาลี. (2555). *พฤติกรรมนักท่องเที่ยวไทยในการท่องเที่ยวเชิงศาสนา พระธาตุประจำวันเกิดจังหวัดนครพนม*. รายงานการศึกษาอิสระปริญญา บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

นิลรัตน์ กลิ่นจันทร์, ประยูร สุขะใจ และพระมหานภพล เดชธมฺโม. (2552). *ศึกษาศาสนสถานที่สำคัญต่อการอนุรักษ์การท่องเที่ยวของวัดในกรุงเทพมหานคร*. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สุรศักดิ์ ศิลาวรรณา. (2550). *การท่องเที่ยวและการเผยแพร่พระพุทธศาสนา : บทบาทของวัดในเขตกรุงเทพมหานคร กรณีศึกษา วัดบวรนิเวศวิหารและวัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม*. สารนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล.

พระครูวิมลศิลป์กิจ, ฤทธิชัย แกมมณาค และนายณเรศร์ บุญเลิศ. (2555). *การศึกษา รูปแบบและสภาพแหล่งเรียนรู้ของวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงราย*. มหาวิทยาลัยมหา จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา ห้องเรียน วัดพระแก้ว จังหวัดเชียงราย.

พระสมุห์อนุรักษธีรสกุลโก (ช้างเมือง). (2555). *การพัฒนาวัดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงพุทธ ในจังหวัดสมุทรสาคร*. พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต (การบริหารจัดการคณะสงฆ์) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

บุญพิเชษฐ์ จันทร์เมือง. (2553). *การจัดการการท่องเที่ยวในพระอารามหลวงชั้นเอก ในเกาะรัตนโกสินทร์*. ปริญญานิพนธ์ วท.ม. (สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

บุญเสริม สาดราษฎร์. (2522). *ลานนาไทยในอดีต*. เชียงใหม่: ข้างเผือกการพิมพ์.

สุเทพ พงษ์ศรีวัฒน์. (2544). *ภาวะผู้นำ: ทฤษฎีและปฏิบัติ*. เชียงราย: สำนักพิมพ์สถาบันราชภัฏเชียงราย.

Gulick, L. H. (1937). Notes on the Theory of Organization. In L. Gulick & L. Urwick (Eds.), *Papers on the Science of Administration*. (pp. 3–45). New York: Institute of Public Administration. Retrieved from <http://www.chiangmai-thailand.net>, <http://th.wikipedia.org>